

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gl., za pol leta 1 gl. 60 kr., za četrt leta 80 kr. — Naročnina se pošilja upravnštvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice, št. 5. — Doležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri g. Novak-u na velikem trgu po 5 kr.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr., dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

Sovraštvo do Nemcev.

(Konec iz št. 10.)

Nič bi, menimo, ne bilo lepše, kakor to, da bi se mi med seboj z bogali, to je, da bi Nemci in Slovenci ne delali med seboj razločka, kar se tiče krvi. Tako bi si bili vsi ednaki, kar zadeva jezik in sploh reči, ki ne gredo na osebo, ampak na celo skupino prebivalcev enega kraja ali ene dežele, tedaj na Nemce in Slovence. V tem bi ne bilo gospoda, ne hlapca, ampak Nемеc in Slovenec bi si bila brata, ne pa Nемеc gospod in Slovenec hlapec Nемеca. To bi bilo naravno in nikomur bi v tem ne bilo krivice.

To čemo mi in na to delamo, kar je v naši moči. Se vé, da bi še tudi tedaj ne bilo brez vsega prepira, toda brez velicih težav bi se taki prepiri poravnali in to bi bilo delo naše gosposke. Ali pa je sedaj tako? Ne, do tega še manjka veliko. Nемеc in Slovenec si pri nas, v naših deželah, še ne stojita vstric, ampak drugi pred drugim, eden s klobukom na glavi, drugi s klobukom v roci — gospod in hlapec, tako si stojita Nемеc in Slovenec nasproti. In to je že stara in dolga navada, ali pravica to ni. Ne térja tega ne božja, ne človeška postava, in je, lahko rečemo, to celo zoper postave — vsaj na papirji — v našem cesarstvu.

Enake so obeh dolžnosti in torej naj bodo tudi njiju pravice enake! To térja zdrava pamet in zoper to ne more nihče kaj reči, vsaj dokler še hoče, da se mu ne odreče pravica na to, da je v njegovi glavi še vse v redu. To, da je slov. ljudstva v primeri z nemškim, kar ga je v svetu, le malo število ali to, da nimamo toliko knjig v slovenskem, kolikor jih je v nemškem jeziku, — to ne zaleže v našem vprašanji čisto nič, saj tu ne hodi za nemško ljudstvo sploh, ampak samo za to, kar ga živi tukaj med nami. Nihče pa ne more reči, da je tega pri nas toliko, da se naj skrije pred njim slov. ljudstvo!

Za več ali manj bukev tudi ni vprašanje, mi ne zavidamo nemšk. ljudstva za to, da jih ima veliko, čemo pa, da ono ne brani nam, da jih dobomo in tacih, ki nam bodo v resnici v korist, ne pa, kakor je veliko nemških, le na šabo bralcem. Kakor pravimo, za vse to pa ne vpraša vsakdanje življenje, v njem gre za dolžnosti in pravice, za „daj in térjaj“. Za „srijca v Ameriki“ ali na Schillerja v Weimarji ne damo ničesar, dokler ga ne vidimo pred seboj na slov. zemlji. Vsakdanje življenje se zmeni za nju malo in čemu tudi? Koristi, take, da jo človek prime, nima od njiju nihče in ne pozna ju ne želodec, ne davkar.

Ako pa zadovolji človek v naših dneh leona, lahko je vesel, saj ga stane pač dovolj truda in ni mu treba, da še nosi jarem, ki ga ovira v vsem, kar počenja. Tak jarem pa je za slov. ljudstvo, naj reče kdo, kar mu drago vsiljevanje nemščine ali italijanščine in to na lastni njegovi zemlji. Če se torej otresa tega jarma, je-li to potlej sovraštvo, pritiskanje Nемеcev? Kdor živi med slov. ljudstvom in še bolj, kdor živi od slov. ljudstva, njemu pač kaže, da spoštuje njegove svetinje, sv. vero, slov. jezik in lepe navade, nikar pa da térja, naj se slov. ljudstvo prevrže njemu na ljubo v nemškutarja ali v lahona ali še mora biti celo v lutrovca.

Kdor térja to od slov. ljudstva tak je v resnici njemu velik sovražnik in zaslužni, da ga slov. ljudstvo vdari po prstih, kedar jih vtika v njegove svetinje. S-daj še imamo tacih ljudi med nami in pošteni Nемеc se jih sramuje ter ne mara za njih društvo. To tudi vedó ti ljudje, in naj v nemškem ljudstvu premamijo poštenjake, zato se upije sedaj od njih, da je nemštvo v nevarnosti ter da je slov. ljudstvo vse polno sovraštva do Nемеcev.

Veliko teh kričačev ni ravno, toda njih glas je močan in ponavlja se njih upitje na vseh stranéh, v listih, v društvih, zastopih, kaj čuda, če kje ne omami nazadnje še tudi naših nemških poštenjakov! Pilat je svoje dni dobro

vedel, da ni bil Kristus ničesar kriv, kar se mu je očitalo, toda vedni klic: križaj ga! — ta ga je premamil in zato ga je prepustil judom v križanje.

Mi imamo v tem le eno tolažbo, v tem, da ima laž kratke noge in da je resnica močnejša od laži. Slov. ljudstvo ne sovraži nikogar, najmanj pa poštenih Nemcev in torej pričakuje lahko od njih, da posvetijo ti kedaj sami kričačem, ki tako hudo grde počeno ime Nemcev ter jih potisnejo, kjer je njih mesto, — v kot. Prej ali slej izgodi se to gotovo in tedaj bode za nas in za nje, za nemško in slovensko ljudstvo vesela sprava — častno ustajenje.

Klic za versko šolo.

Vitanje, sredi meseca marcija 1888.

Za krščansko šolo so se tudi tudi po naši župniji, po kmetih, kakor tudi v trgu, podpisovali mnogoteri posestniki. Ljudstvo živo čuti potrebo, naj ne podučuje le duhovnik 2 uri na teden v krščanskem nauku, temveč naj podpira ta nauk tudi učitelj ob svojih urah. Ne vemo toraj, kako je mogoče, da se, kakor čujemo, taki dolžnosti upirajo nekateri učitelji. Graški knezoškof so k malu potem, ko se je nova šolska postava vpeljala, o krščanski izreji mladine v tej novi šoli blizu tako-le pisali: „Vzemi sod jesiha in vlij va-nj 2 kupici vina; jeli, jesih bo ostal vendar-le jesih? Tako tudi zdajšnja šola; akoravno katehet vlije na teden nekoliko krščanskega nauka v srca mladine, šola ostane vendar-le nekrščanska“.

Tukajšnji občinski zastopi: v Ljubnici, Paki, Doliču, Breznu, na Kozjaku in v Skomrah so pa odposlali lastne prošnje državnemu zboru, v katerih zahtevajo „spremembo šolske postave v tem smislu, naj se mladina na podlagi maternega jezika v krščanskem duhu podučuje“. Tote prošnje so podpisali v prvih peterih občinah s svojimi župani vred vsi občinski odborniki; le v Skomrah jo je podpisalo izmed 12 odbornikov z županom vred 9 odbornikov. Jako zanimiva je tudi sledeča izjava, katero je poslalo izmed 10 udov Vitanjskega šolskega sveta petero državnemu zboru:

Izjava.

V seji krajnega šolskega sveta v Vitanji, dne 5. febr. 1888 se je nam podpisanim udom po odhodu g. kateheta dala v podpis neka pola v nemškem jeziku, ne da bi se nam bilo povedalo, da je to protest zoper nameravano versko šolsko postavo. Podpisali smo torej ne vedoč, da smo s svojim podpisom glasovali za brezversko šolo. Pozneje pa smo izvedeli, da se je po nemško-liberalnih listih naznanilo, da je šolski svet v Vitanji soglasno oporekal novi verski šolski postavi. — Pristaviti nam je, da

ta šolski svet šteje skupaj deset udov, po odhodu g. kateheta nas je bilo skupaj še devet.

Nas petero podpisanih udov, s tem slovesno izreka, da se nikakor ne zlagamo s tem protestom, ki se je oddal tudi v našem imenu, temveč kakor smo že tudi vsi na drugih prošnjah za versko šolo izrekli, še enkrat slovesno izjavljamo:

Mi želimo, hočemo in tójamo, da se šolska postava tako spremeni, da se bo naša krščanska slovenska mladina podučevala v šoli v krščanskem dubu in v slovenskem jeziku.

Vitanje, dne 13. marcija 1888.

Florijan Jeseničnik,	zastopnik občine Brezen,
Franc Maucher,	„ „ Ljubnica,
Jurij Jeseničnik,	„ „ Paka,
Ignac Jeseničnik,	„ „ Dolič,
Luka Kotnik, župan in	„ „ Skomre.

Gospodarske stvari.

Vse dobro, domače najbolje.

V novejih časih se piše veliko gledé vzboljševanja zemljišč in marsikateri nasvet in veliko naukov ni za to, da jih človek bere, potem pa dela, kakor poprej, po starem kopitu. Nove potrebe terjajo, da si poišče tudi novih poti, naj jim ustreže ali naj jih odbije.

Pri teh nasvetih je le to eno hudo, da je človeku skorej vselej seči v žep. To je gotovo ali bode v resnici po njem bolje na zemljišči, to pa še ni gotovo. Mi se torej ne čudimo, če se človek, posebno, ko je denar čem dalje, tem reji, dobro premisli, predno se za kaj odloči, česar še ne vidi ali še ne pozna iz lastne skušnje. Zoper to premišljevanje nimamo torej ničesar, toda tega prosimo naše bralce, naj se premislijo vselej na dobro. Dnes sicer nimamo novega nasveta. O stvari, na katero jih opomenimo dnes, smo že pisali večkrat. Gotovo so naše besede že tudi marsikje dober sad rodile, vendar ne še povsod, ne pri vseh naših gospodarjih.

V mislih imamo gnoj in gnojenje zemljišča. Gnoj je zemljišču potreben, brez njega ni pridelka ne na polji, ne v goricah, pa tudi ne na senožetih. Umni gospodarji imajo torej veliko skrb za-nj ter se jim ne zdi celo denarja škoda; če ga ni dovolj doma, kupijo si ga celo. Dobi se že tudi gnoja za denar, umetnega gnoja. Dober je ta in za nekatere reči celo potreba, toda — domači je bolji. Dokler in kakorkoli si ga prideláš na domu, stori to in zašni skrbeti za-nj že pri gnojnici. Le-ta je v resnici izvrstno gnojilo in večna škoda, če nam odteka kraj cestá ali še celo čez nje. To je velika izguba za kmeta in grdo je za občino, v kateri se še tako godi z njo.